

HOPPA ÖVER 1998, SATSA PÅ 2002

HUGH CARNEGIE

Vad moderaterna behöver är en djärv strategi som löser upp den gordiska knut som för närvarande binder dem i oppositionsläge. Strategin är inte av sådan art att den kan proklameras till allmänheten, för den innebär med största sannolikhet att man får acceptera att socialdemokraterna bildar regering efter 1998 års val.

Professor Olof Ruin sammanfattade de politiska framtidsutsikterna för Sverige när jag besökte honom i hans kontor på Stockholms universitet, strax innan Göran Persson blev statsminister. "I den nuvarande situationen", sade han med en okynig glimt i ögat, "är socialdemokraterna förutbestämda att regera".

Naturligtvis är det förargande för ledande moderater att få höra att deras utsikter att återfå makten minskar lika fort som partiets noteringar i opinionsmätningarna förbättras. När jag säger detta levererar de sina motargument snabbare än Carl Bildt brukar ringa upp Internet. De påminner mig om hur de borgerliga koalitionsbröderna var långt ifrån förenade under åren fram till 1991.

HUGH CARNEGIE är *Financial Times* korrespondent i Sverige.

De pekar på hur centerpartiet även på den tiden stöttade en socialdemokratisk minoritetsregering. Glöm inte vilken skada arbetslöshet brukar åsamka regeringspartier, insisterar de. "Saker kan ändra sig mycket snabbt", sade en tidigare minister i Bildt-regeringen.

Nåväl. Allt det där är sant. Men trots allt är det svårt att inte hålla med professor Olof Ruin.

Hur man än försöker, synes den politiska ekvationen ytterst besvärlig för moderaterna.

Små partier straffas

Betänk till exempel läget för partiets forna koalitionsbröder. Det kan mycket väl vara sant att centerpartiet kommer att lockas tillbaka till det icke-socialistiska läget i tid före nästa val. Men även om så skulle ske verkar centerns utsikter inför valet dåliga. Partiet har varit i nedåtgående en längre tid med föga tecken på en verklig vändpunkt. Små partier som stödjer impopulära regeringar blir för

det mesta straffade av väljarna. Särskilt ett litet parti vars bästa råd till folket när det gäller en viktig fråga som EU-medlemskapet, rycker på axlarna och säger "nja".

Folkpartiet är inte i mycket bättre form. Även det har minskat sedan åtskilliga val tillbaka. Maria Leissner visar utomordentligt civilkurage när hon återtar ledarskapet efter den tragedi hon drabbades av. Men det är svårt att se hur ett liberalt återupplivande skulle kunna åstadkommas.

Då återstår kristdemokraterna, vilka sannolikt får svårt att behålla sina platser i riksdagen 1998, liksom var fallet i valet 1994.

Och hur står det till med moderaternas fiender? Vänsterpartiets och miljöpartiets stöd kan ha blivit överdrivet stort i och med att debatten har handlat om Europafrågan. Kanske kommer de inte att ligga kvar på de nivåer de har nått i opinionsundersökningarna nyligen, när man väl kommer till val. Men det

verkar vara en säker gissning att Gudrun Schyman – en av Sveriges mest driftiga politiker – kommer att fortsätta dra många missnöjda socialdemokrater till sin sig.

Miljöpartiets framtid är svårare att förutsäga. Det är dock förhastat att utgå från att det inte kommer att sitta med i nästa riksdag.

Som om ovanstående förändringar inte var nog i sig, har dessutom riksdagsmatematiken blivit avsevärt svårare för moderaterna. Det är lätt att glömma bort att Bildt-regeringen var en minoritets-regering, vilken byggde på ett – ofta obekvämt – stöd från ny demokrati. Nu har ny demokratis kavalkad skingrats, och praktiskt taget ersatts av miljöpartiet.

Fragmenterad opposition

Sverige verkar ha landat i en situation liknande Norges. Det finns många saker att avundas Norge, naturligtvis, men ur ett konservativt perspektiv är dess politiska landskap ett olycksbådande exempel att följa.

Norges opposition är så fragmenterad att Gro Harlem Brundtlands parti kan sitta kvar vid makten, trots att det saknar verklig majoritet i stortinget, och trots att hennes parti två val i rad har fått under 40 procent av väljarna. Brundtland och hennes närmaste ministrar investerade ett enormt politiskt kapital i sin ansträngning att vinna folkomröstningen om EU – men lyckades i efterhand få nederlaget att framstå som om omröstningen inte hade gällt något viktigare än om getost smakar

bäst på mjukt bröd eller på knäckebröd.

Vad kan då moderaterna göra i Sverige? Att få Carl Bildt tillbaka i sadeln skulle helt klart hjälpa till att återuppliva kampen mot Göran Persson. Att tillåta Bildt att vara borta så mycket var en lovvärd osjälvisk handling av partiet sett i ett större Europeiskt perspektiv. Men vilket ledande oppositionsparti, varhelst annars på kontinenten, skulle ha tillåtit regeringspartiet en sådan fördel på hemmafronten – särskilt under en tid när regeringen vinglar från den ena krisen till den andra?

”*Strategin måste inbegripa en skoningslös attityd gentemot partiets forna allierade. Centerns fall bör stå först på agendan – partiets Europapolitik och hållning i miljö- och energifrågor är hursomhelst oförenliga med moderaternas. Om centern sopas bort kommer en viktig länk i Perssons kedja att brista, och det uppstår röster att plocka för moderaterna.*”

Hur som helst verkar det osannolikt att enbart Bildts återkomst skulle ändra förutsättningarna inför nästa val. Vad moderaterna verkligen be-

höver är en djärv strategi som löser upp den gordiska knut som för närvarande binder dem i oppositionsläge. Strategin är inte av sådan art att den kan proklamerats till allmänheten, för den innebär med största sannolikhet att man får acceptera att socialdemokraterna bildar regering efter 1998 års val. Men den skulle kunna lägga grunderna för ett långvarigt återvändande till regeringsställning på längre sikt.

I enkla ordalag borde strategin vara att lyfta partiet från en 25 procentig till en dryga 35 procentig väljarbas.

Om Gudrun Schyman är lika klyftig som hon verkar, och fortsätter att hacka sig fram på Perssons vänstra sida, borde detta medföra att moderaterna kommer upp i nivå med, eller rentav förbi, socialdemokraterna.

Strategin måste inbegripa en skoningslös attityd gentemot partiets forna allierade. Centerns fall bör stå först på agendan – partiets Europapolitik och hållning i miljö- och energifrågor är hursomhelst oförenliga med moderaternas. Om centern sopas bort kommer en viktig länk i Perssons kedja att brista, och det uppstår röster att plocka för moderaterna.

Folkpartiet måste behandlas annorlunda; det behövs som koalitionspartner i regeringsställning. Partiet bör omsorgsfullt vårdas som en allierad, där väljare som känner sig osäkra inför de mer högerinriktade elementen i moderat politik kan känna sig hemma.

Moderaternas politik behöver

också förändras för att partiet skall kunna locka väljare från socialdemokraterna. Här finner man en ironisk parallell till dagens Storbritannien. Under Tony Blairs ledarskap har labourpartiet insett att det inte går att vara "arbetarklassens parti" om man skall vinna val. Många av dem som tillhör "Middle England" är instinktivt ganska konservativa. För att vinna deras röster måste man acceptera detta.

Grov förenkling

På den här sidan Nordsjön verkar det å andra sidan glasklart att en stor del av den svenska medelklassen instinktivt stödjer välfärdspolitiken. Sedan jag kom till Sverige i början av 1993 har jag förstått att den bild som Carl Bildt med stor framgång spred utomlands efter valet 1991, att den svenska välfärdsmodellen var död, var en grov förenkling. Stora föränd-

ringar har förvisso skett i Sverige, men de djupt rotade krafter som skapade modellen är långt ifrån döda.

Utan att acceptera detta kommer moderaterna inte att kunna bli ett etablerat regeringsparti. En försiktig rörelse mot en mer välfärdsvänlig linje är en förutsättning för att öka väljarstödet ytterligare. En erkänd känsla för välfärden måste kombineras med den insikt som många svenskar faktiskt har, att en mer marknadsorienterad politik är nödvändig.

Moderaterna borde kunna åstadkomma detta med större kraft och övertygelse än vad som ännu uppvisats av de trötta och splittrade socialdemokraterna. Det är en spegelbild av vad Blair gör i England, och se vilken effekt denna förändring har haft för ett återupplivat labourparti, mot de trötta och splittrade Tory-politikerna.

Översättare: Gabriella Sahlin

ORD

Till och med moderaterna, säger radioreportern, som om omdömet gällde Dirty Dräggels systerorganisation. Ett undantag alltså. En avvikelse mot det förväntade. Och radioreportern markerar därmed i förbigående att hans gräns mot normaliteten går vid moderaterna. Han berättar också i förbifarten om det klimat av fördomar han lever i.

Ett vanligt med europeiska mått mätt respektabelt liberalt budskap förvandlas i det stora svenska samförståndet till något slags extremism. Ingen radioreporter orkar vid mogen ålder och år av investeringar i vänner och relationer befatta sig med den själsliga och ideologiska skilsmässoproblematik han skulle få genomgå om han på allvar övervägde att lyssna till detta budskap. För att det ska stå fullkomligt klart, också för honom själv, reserverar han sig med avståndsmarkeringar typ "till och med".

Helena Rivière